

ХРОНІЧНА ВИСНАЖЛИВА ХВОРОБА (ОГЛЯД)

Іовенко А. В.,

к. вет. н., доцент,

Кот С. П.,

к. біол. н., доцент

Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Актуальність проблеми. Пріонні захворювання або трансмісивні губчасті енцефалопатії (TSE) – це група рідкісних прогресуючих нейродегенеративних розладів, які вражають як людей, так і тварин. Вони відрізняються тривалим інкубаційним періодом, характерними губчастими змінами, пов'язаними з втратою нейронів, і нездатністю викликати запальну відповідь [1].

Метою даної роботи було провести огляд літературних та інтернет-джерел щодо хронічної виснажливої хвороби.

Хронічна виснажлива хвороба (Chronic wasting disease, CWD) – це пріонна хвороба, яка вражає оленів, лосів, північних оленів, плямистих оленів. Вона була виявлена у деяких районах Північної Америки, включаючи Канаду та Сполучені Штати, Норвегію та Південну Корею. Може пройти більше року, перш ніж у зараженої тварини з'являться симптоми, які можуть включати різку втрату ваги (виснаження), спотикання, млявість та інші неврологічні симптоми. CWD може вражати тварин будь-якого віку, і деякі інфіковані тварини можуть померти, навіть не розвинувши захворювання. CWD є смертельним для тварин, і не існує жодного лікування чи вакцини [2].

Станом на листопад 2023 року CWD оленів, лосів, що вигулюються на волі, була зареєстрована принаймні в 31 штаті континентальної частини Сполучених Штатів, а також у трьох провінціях Канади. Крім того, була зареєстрована CWD у північних оленів та/або лосів у Норвегії, Фінляндії та Швеції, а також невелика кількість завезених випадків у Південній Кореї. Захворювання, також, виявлено у оленів і лосів, які вирощуються на фермах [3].

Вчені вважають, що білки CWD (пріони), ймовірно, поширюються між тваринами через рідини організму, такі як фекалії, слюна, кров або сеча, через прямий контакт або опосередковано через забруднення навколишнього середовища, ґрунту, їжі або води. Потрапивши на територію чи ферму, білок CWD є заразним у популяції оленів і лосів і може швидко поширюватися. Експерти вважають, що пріони CWD можуть залишатися в навколишньому середовищі протягом тривалого часу, тому інші тварини можуть заразитися CWD із навколишнього середовища навіть після смерті інфікованого оленя чи лося [4–6].

Інкубаційний період хронічної виснажливої хвороби невідомий. Вік самого молодого оленя, у якого діагностували симптоми цієї хвороби, складав 17 міс. Однак найбільш високий рівень інцидентності хронічної виснажливої хвороби реєструють у тварин у віці 3-7 років. Основними симптомами хвороби є прогресуюче схуднення та неврологічні порушення. Хворі тварини довго можуть знаходитись у дрімотному стані, зазвичай, широко розставивши кінцівки і майже до самої землі опустивши голову та притиснувши до неї вуха. У типових випадках вони регулярно здійснюють рухи за однією траєкторією (наприклад, по колу). По мірі розвитку

хвороби проявляється спрага, поліурія, інтенсивна слинотеча, яка в поєднанні з утрудненим ковтанням може призвести до аспіраційної пневмонії. Тривалість клінічної стадії варіює від декількох діб до року, але частіше за все вона складає 3–4 місяців [5].

На сьогоднішній день не було зареєстровано жодного випадку зараження людей хронічною виснажливою хворобою. Однак деякі дослідження на тваринах свідчать про те, що CWD становить небезпеку для певних типів приматів (наприклад, мавп), які їдять м'ясо тварин, інфікованих CWD, або контактують з мозковими або біологічними рідинами інфікованих оленів чи лосів. Ці дослідження викликають занепокоєння, що також може бути ризиком для людей. З 1997 року Всесвітня організація охорони здоров'я рекомендує, щоб збудники всіх відомих пріонних захворювань не потрапляли в харчовий ланцюг людини [2].

Висновок. Отже, одним із дієвих способів припинення або хоча б призупинення смертельно небезпечної хвороби оленів та лосів CWD – систематичне проведення моніторингових досліджень.

Література

1. Prion Diseases. Centers for Disease Control and Prevention. веб-сайт. URL: <https://www.cdc.gov/prions/index.html>
2. Chronic Wasting Disease (CWD). Centers for Disease Control and Prevention. веб-сайт. URL: <https://www.cdc.gov/prions/cwd/index.html>
3. Chronic Wasting Disease (CWD). Centers for Disease Control and Prevention. веб-сайт. URL: <https://www.cdc.gov/prions/cwd/occurrence.html>
4. Chronic Wasting Disease (CWD). Centers for Disease Control and Prevention. веб-сайт. URL: <https://www.cdc.gov/prions/cwd/transmission.html>
5. Іовенко А. В., Гуменний О. Г. Повільні інфекції тварин: навч. посіб. для підгот. студ. спец. "Ветеринарна медицина" у вищ. навч. закл. III-IV рівнів акредитації. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2016. 92 с.
6. Chronic Wasting Disease in Cervids: Implications for prion transmission to humans and other animal species / M. T. Osterholm et al. *MBio*. 2019. Vol. 10, no. 4. doi: 10.1128/mbio.01091-19

Бібліографічний опис для цитування: Іовенко А. В., Кот С. П. Хронічна виснажлива хвороба (огляд). *Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині. Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (15–16 лютого 2024 року м. Полтава)*. Полтава: ПДАУ, 2024. С. 94–95.

Copyright © The Author(s). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>.